

провадженні, то воно включає в себе дотримання і правильне застосування кримінального процесуального законодавства та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність слідчого.

Найбільш характерними умовами, що в сукупності забезпечують законність кожного процесуального рішення, прийнятого органом розслідування, є: ухвалення рішення належним органом; обґрунтованість рішення достатніми і достовірними доказами, що є в слідчого до моменту ухвалення рішення (поняття законність поглинає в себе обґрунтованість, адже вимога про обґрунтованість процесуальних рішень впливає з положень закону); своєчасність прийняття рішень (полягає у дотриманні строків, що визначені у КПК, та застерігає слідчого від передчасного прийняття процесуальних рішень); повнота вирішення всіх питань; належне процесуальне оформлення рішення; забезпечення законних прав осіб, чіткі інтереси торкається прийняття рішення.

Дослідження проблем, пов'язаних з виконанням рішень у галузі судочинства, охоплювало питання, що відносяться до судових рішень, в основному, до вироку. Відповідно до рішень слідчого аналізувалися їхні види і зміст, а також розглядалися деякі аспекти виконання окремих рішень. Тому цілісне дослідження поняття виконання процесуальних рішень слідчого з урахуванням їх розмаїття і правової значущості уявляється досить корисним. Дана точка зору є актуальною і в умовах сьогодення адже за чинним КПК, в силу появи значної кількості нових процесуальних рішень слідчого, шляхи і способи їх реалізації є недостатньо розробленими, як з точки зору законодавчої практики, так і повсякденної діяльності по розслідуванню кримінальних правопорушень.

Для реалізації початкового процесуального рішення слідчого про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та початку досудового розслідування слідчому необхідно реалізувати комплекс заходів. Виконання цих рішень, як правило, не доручається ні іншому слідчому, ні оперативному підрозділу. Такі початкові процесуальні рішення слідчого, як прийняття кримінального провадження після отримання доручення керівника органу досудового розслідування в порядку частини 1 статті 214 КПК та рішення про виділення матеріалів досудового розслідування в окреме провадження, яке буде початковим для кримінального провадження, яке отримує інший реєстраційний номер будуть виконані одночасно із складанням слідчим певного процесуального документу, назву та порядок підготовки якого слід однозначно передбачити у КПК. Як вже зазначали, у першому випадку доцільно унормувати у КПК постанову слідчого про прийняття кримінального провадження, а у другому - клопотання слідчого прокурору про виділення матеріалів досудового розслідування.

Дотримання прав людини при проведенні огляду місця події

Чуплак М.І., курсант Прикарпатського факультету НАВС
Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент Басіста І.В.

Питання дотримання прав і свобод людини та громадянина є найважливішою проблемою сьогодення не тільки в Україні, а й в інших Європейських країнах. Стаття 3 Конституції України, яка виступає гарантом прав і свобод людини та громадянина визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою

діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

В кримінальному процесуальному законодавстві закріплено основні засади кримінального провадження такі як: верховенство права, законність, рівність перед законом і судом, повага до людської гідності, забезпечення права на свободу та особисту недоторканість та інші засади, які забезпечують чітке дотримання прав людини [2].

Дотримання прав людини на практиці все ще не стало неодмінною умовою діяльності працівників органів внутрішніх справ. Хоча метою їх діяльності є недопущення жодного випадку порушення прав людини. Було б наївним вважати, що можна негайно й абсолютно усунути випадки порушень прав людини в діяльності органів внутрішніх справ. Тим не менше зменшення рівня порушень прав людини до певного мінімального рівня — це завдання цілком досяжне протягом розумного терміну [3].

Саме тому, при провадженні слідчих (розшукових) дій законодавець зобов'язує уповноважених суб'єктів діяти лише в межах процесуальної форми та строків, які є запорукою дотримання прав учасників кримінального провадження. Також в статті 17 чинного КПК, серед іншого, зазначається, що особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено у порядку, передбаченому КПК України, і встановлено обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили. Підозра, обвинувачення не можуть ґрунтуватися на доказах, отриманих незаконним шляхом [2].

Саме тому, провадження будь-якої слідчої (розшукової) дії повинно чітко відповідати вимогам КПК. Зокрема, що стосується провадження огляду місця події, то воно також підпорядковане певним принципам, які покликані убезпечити учасників огляду від порушення їх конституційних прав та створити умови для максимальної ефективності огляду. В.Ю. Шепітько серед загального різноманіття домінантними виділяє такі принципи огляду:

1) своєчасність огляду. Огляд місця події здійснюється негайно після одержання повідомлення про кримінальне правопорушення, в будь-який час доби. Огляд може бути відкладений у зв'язку з несприятливими умовами (неможливість прибуття, відсутність транспорту, стан погоди), але з обов'язковим розпорядженням про охорону місця події. Своєчасність огляду забезпечує одержання всебічної інформації про подію і оперативність у здійсненні розшукових заходів;

2) об'єктивність і повнота огляду. Об'єктивність огляду означає всебічне обстеження всієї обстановки, слідів та речових доказів. Як правило, при огляді місця події слідчий виходить з первісної інформації про подію, одержаної після прибуття на місце події, а також з тих версій, що виникають під час огляду. Таких версій може бути декілька і згідно з кожною з них має провадитися огляд. При цьому не слід перебувати у полоні однієї з версій, якою б правдоподібною вона не здавалась, і відповідно лише до неї виявляти сліди та речові докази. Треба враховувати також контр версії, які дозволяють під іншим кутом зору тлумачити подію, що мала місце, та пам'ятати про можливі інсценування події, створення слідової картини, яка спотворює її сутність;

3) планомірність огляду. Слідчий огляд передбачає певний порядок у діях слідчого: визначення порядку огляду, його меж, послідовності пересування по території або приміщенню, що оглядається, а також визначення об'єктів (слідів, речових доказів), які можуть мати місце у зв'язку з подією кримінального правопорушення. Планомірність передбачає й обрання методів огляду (ексцентричний, концентричний, фронтальний та ін.). Під час огляду

місця події вивчаються обставини, за яких відбулася подія, зміни у розташуванні різних об'єктів, сліди осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, знаряддя і засоби вчинення кримінального правопорушення, а також сліди, залишені цими знаряддями. Увага слідчого має концентруватися також на речових доказах, виявлення яких пов'язане з подією кримінального правопорушення;

4) застосування науково-технічних засобів. Цей принцип огляду місця події стосується виявлення і фіксації слідів та речових доказів [4, с.162-163]

У підсумку слід зазначити, що дотримання прав людини під час проведення огляду місця події потребує високого рівня професіоналізму слідчого, його належної фахової підготовки, достатнього досвіду роботи, вміння застосовувати не лише норми КПК, а й положення існуючих методичних рекомендацій та надбання провідних науковців, як процесуалістів, так і криміналістів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 №254к/96-вр. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.04.2012 № 4651-17. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Дотримання прав людини в діяльності МВС / Харківська правозахисна група. - Харків: Права людини, 2009. - 280 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://library.khpg.org/files/docs/1254891460.pdf>.

4. Криміналістика: Підручник / Кол. авт.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. / За ред. проф. В. Ю. Шепітька. - 4-е вид., перероб. і доп. - Х.: Право, 2008. - 464 с.

Про правові основи забезпечення безпеки учасникам кримінального судочинства

Шайкова М. А., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Шарай Л.Г.*

Конституція України закріпила: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1].

Однією з найважливіших умов ефективного розкриття та розслідування злочинів, а також засудження винних у їх вчиненні осіб є готовність потерпілих і свідків до співпраці з правоохоронними органами. Багато із них не бажано давати свідчення, тому, що почувають себе незахищеними від розголошення особистої інформації, осуду оточуючих та погрозу з боку злочинців. У науковій літературі наголошується на тому, що одна з суттєвих причин латентності злочинності, передусім організованої, полягає у ненадходженні інформації про вчинені злочини до правоохоронних органів, оскільки її носії, побоюючись розправи, не вірять у спроможність захисту від протиправних посягань в разі надання такої інформації державним органам [4, с. 58].

Поширеність випадків насильницького впливу на учасників кримінального судочинства та небезпечна динаміка цього явища в Україні очевидні, й це підтверджується спеціальними науковими дослідженнями. Згідно з статистичними даними з 1999 року по 2005 рік на виконання судової міліції